

BO

MAGASINET

NR.1 / 2014

Berg Borettslag
side 10

Seilet for 4. gang
side 30

Medlemsblad for
**MØRE OG ROMSDAL
BOLIGBYGGELAG**

Gode busser side 34

Ta del i kjøkkensuksessen!

Få et godt tilbud på våre solide og rimelige kjøkken.

Gratis
planløsningshjelp
og 3D-tegninger

www.bokjokken.no

Et lekkert design og med solide skuffer som tåler stor belastning. Vi tilbyr kjøkken i flere stilarter til overraskende lave priser.

BO kjøkken

**coop
extra
bygg**

Coop Extra Bygg Molde
Oscar Hanssens veg 2 / 4
6415 Molde
Tlf: 71 20 50 22
epost: maling@extra.coop.no

Åpningstider: 09.00-20.00
(09.00-18.00)

Viktig melding

Avfall av isopor kan ikke lenger leveres sammen med plastemballasje. Skjerpede krav fra gjenvinningsanleggene gjør at isopor heretter må leveres til miljøstasjonen eller kastes i restavfallet.

Med vennlig hilsen
RIR

RIR, Årsetervn. 56, 6422 Molde • tlf.: 71 21 34 50 • rir@rir.no • www.rir.no

Gode råd, gode kjøp!

Malingsekspertene
finner du hos
MALIA

Benytt deg
av vår
MOBO-avtale!

MALIA
Gode råd - gode kjøp!

MALIA Gjenstad • Nøisomhedvegen 19 • Tlf 71 24 36 00
Åpent: Man-Fre 07.30-17 Tors 07.30-18 Lør 10-15
www.gjenstad.no • www.malia.no

Din lokale leverandør av

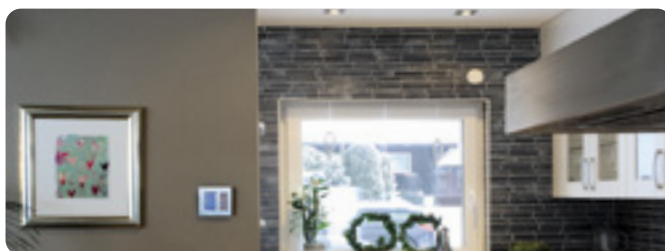
elektroinstallasjoner og sanitæranlegg

Elektroinstallasjon:

- i bolig/fritidsbolig
- i driftsbygning
- i næringsbygg

- Varme
- Belysning
- Varmepumpe
- Smarthus

SPØR
OSS OM
**gode
tilbud**

Rørleggertjenester:

- Sanitæranlegg
- Varmeanlegg
- Varmepumper
- Baderomsløsninger
- Boblekar/spa

SPØR
OSS OM
**gode
tilbud**

-fagfolk du kan stole på

- din elektriker
IELEKTRO
post@ielektro.no
Tel: 71 40 40 40

- din rørlegger
HUSTADRØR
post@hustadrør.no
Tel: 71 19 10 40

Du finner oss i Molde, Vestnes, Gjemnes, Aukra og Fræna. Mer info på www.ielektro.no og www.hustadgruppen.no

RING 03712 FÅ FORSIKRINGSTILBUD I DAG!

I dag er dagen. 42 boligbyggelag har slått seg sammen og dannet Boligbyggelagenes Forsikring for å tilby sine 550 000 medlemmer alle typer skadeforsikring. Våre forsikringsrådgivere sitter klar til å gjennomgå dine behov og gi deg et skikkelig forsikringstilbud.

Forsikringstilbud på 1-2-3:

1. Finn frem forsikringspapirene dine.
2. Ring oss på 03712 eller send e-post til post@bblf.no.
(oppgi gjerne når på dagen du ønsker å bli kontaktet).
3. Få et godt forsikringstilbud!

BOLIGBYGGELAGENES
FORSIKRING

På vegne av SpareBank1 Skadeforsikring AS

www.bblf.no

 03712

Leder

ROLF EIDSÆTER

Trang fødsel

Eikrem Panorama har fått en trang fødsel. Prosjektet med 3 blokker i flotte omgivelser på Eikrem, var byggeklart på sensommeren i fjor. Men når byggetillatelsen skulle gis, kom det frem at restriksjonsplanen for Molde Lufthavn krevde en dispensasjon. Dette skulle vært ordnet allerede når reguleringsplanen ble godkjent. Det ga utbyggeren Eikrem Utbygging AS noen utfordringer. Grunnarbeidet ble startet i løpet av høsten, et par måneder forsinket. Like før jul forelå dispensasjonen for restriksjonsplanen fra Samferdselsdepartementet. Det betyr at alle formelle hindringer for bygging av Eikrem Panorama nå er fjernet.

Vi registrerer at det blir snakket mye om Eikrem Panorama i Molde! Og det er bra for det blir et flott prosjekt på en av byens beste tomter. Nå er tomten for de 3 blokkene gravd ut. Mye løsmasser og lite fjell ga noen utfordringer, men også noen nye muligheter. Når byggegropen måtte gjøres større på grunn av løsmassene, har det gitt muligheter til å få plass til flere leiligheter og flere boder.

En annen nyhet er at området som ligger på sørsiden av internveien i feltet nå blir lagt ut til eneboligtomter. Eikrem Utbygging AS ser

at området på nordsiden av internveien er stort nok til blokkbebyggelse, og derfor blir denne endringen gjort. Dermed blir det lagt ut 23 eneboligtomter for salg i løpet av våren. Det er flere fordeler med denne endringen. Eneboligtomter på Eikrem vil bli meget attraktive både på grunn av den flotte utsikten, og fordi alternativene for de som skal bygge nye eneboliger i dag er Årø eller Julsundet. Dermed vil eneboliger på Eikrem få en sentral beliggenhet. En annen fordel er at dette gir forutsigbarhet for de som skal flytte inn i blokkene bak. Nå kommer det eneboliger foran blokkene, og dette er en lav bebyggelse som gir god utsikt for de som flytter inn i blokkene.

Det østligste tomteområdet på Eikrem er nå solgt fra Block Watne AS til et nytt selskap der Eikrem Utbygging AS er majoritetsseier. Også dette tomteområdet vil trolig bli regulert til eneboliger eller rekkehus.

Dermed ligger alt til rette for stor aktivitet på Eikrem de nærmeste årene. Det blir bygging både av blokker og eneboliger/rekkehus. Veien inn i området fra Olav Oksviksvei er nå opparbeidet. Det er derfor mulig å ta seg en tur inn i byens nye boligområde. Utsikten er verdt turen alene!

Vi registrerer at det blir snakket mye om Eikrem Panorama i Molde! Og det er bra for det blir et flott prosjekt på en av byens beste tomter.

Visste du at?

Berg borettslag skal
innglassere balkongene.

Innhold

FASTE SPALTER

Jusspalten	13
Mattipset	20
Reisetipset	22
Tanker over kaffekoppen	24
Kryssord & Sudoku	25
Personlig økonomi	27

NYHETER

Liten prisoppgang i fjor	8
Berg Borettslag får innglassing	10
Godbiter for MOBOs medlemmer ...	12
Seilet for 4. gang	30
Billige sesongkort	32
CecilienFRYD	34
Strikking til glede og kos	36

Tema: Før balkongsesongen - side 14

**MEDLEMSBLAD FOR
MØRE OG RØMSDAL
BOLIGBYGGELAG**
NR. 1, 2014

ANSVARLIG REDAKTØR

Direktør Rolf Eidsæter,
Møre og Romsdal Boligbyggelag

**MØRE OG RØMSDAL
BOLIGBYGGELAG**
Strandgata 5, 6415 Molde.
Tlf: 71 25 93 00

E-post: mobo@mobo.no
Hjemmeside: www.mobo.no

FORSIDEFOTO
Espen A. Istad

**REDAKSJONELL PRODUKSJON
OG GRAFISK UTFORMING**
TIBE Reklamebyrå AS
Postadr.: Postboks 473, 6400 Molde

Tlf: 71 20 12 00
Fax: 71 20 12 01

E-post: bomagasinet@tibe.no

**MEDARBEIDERE I
DETTE NUMMERET**
Evy Strømme, Ove Rødal,
Frøydis Ulvin.

UTGITT AV
BS Media AS
Postboks 452 Sentrum.
0104 Oslo

ANNONSER
MRmedia
Storgata 11, 6413 Molde
Tlf: 71 21 05 60
Fax: 71 21 06 82
Mail: post@mrmmedia.no

TRYKK
Ålgård Offset, Ålgård

Montér

SUBURBA

MONTÉR LØNSETH

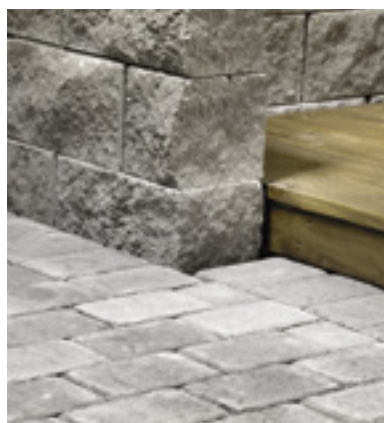
DIN TOTALLEVERANDØR

Kvalitetskjøkken fra AUBO

Vi leverer alt innen byggevarer!

Kom innom å registrer ditt navn i vår butikk
– du vil da få en fordelaktig rabattavtale på
alt du handler hos oss.

Velkommen!

Montér Lønseth

Birger Hatlebakkvei 10, 6415 Molde.

molde@monter.no. Tlf. 480 14 600. 730–17 (18) 10–14

monter.no

REISTAD

CONTAINERUTLEIE

Tel. 71 21 18 85
Mob. 911 04 708 / 930 66 420

Gjennom vår avtale med MOBO, gir vi MOBO medlemmer og borettslag rabatt på våre fra før rimelige priser.

Fra null verdi til full verdi!

Før:
Plastemballasje

Nå:
Skjermer

Alt du kildesorterer blir til noe nytt. Da spares råstoff, energi og miljø. Takk for at du er med!

www.rir.no

sortere.no

Kildesortering på nett

Neste utgivelse av

BO

MAGASINET

kommer i juni!

Ønsker du mer informasjon eller bestille annonse?

MRmedia

Møre og Romsdal Media

Tlf: 71 21 05 60

Fax: 71 21 06 82

E-post: post@mrmedia.no

▲ Garanti klare for å hjelpe selgere og kjøpere også i 2014: Fra venstre avdelingsleder/megler Evy Strømme, eiendomsmegler Elin Larsen Blø, daglig leder/megler Jan Egil Fornes, fagansvarlig/jurist/megler Kjell Stian Julnes og medhjelper/megler Marita Toven-Indbjør. Medhjelper i eiendomsmegling Eva Vaagen var ikke til stede da bildet ble tatt.

Liten prisoppgang i fjor

Hovedstadspressen har de siste månedene i fete overskrifter fortalt om boligkrakk, kraftig prisnedgang og pessimisme i boligmarkedet. I vårt område har dette ingen rot i virkeligheten. Kjøp og salg har en helt normalt tendens, prisene gikk litt opp i fjor og ikke noe tyder på endringer det kommende året.

✍ OVE RØDAL

– Vi har alltid mindre svingninger i prisene her enn i de større byene. Det har mye å si at vi har jevn og god aktivitet i næringslivet. Ny gigantisk utbygging av Ormen Lange starter nå og skipsnæringen får jevnlig nye oppdrag. Renten vil også holde seg fortsatt lav i lang tid. Det skaper optimisme som påvirker boligsalget, sier avdelingsleder/megler Evy Strømme i Garanti. Hun har heller ingen tro på boligboble på landsbasis. At prisene vil svinge er helt naturlig.

– Folk behøver en plass å bo og gode boliger er verdsatt. Mesteparten av folks kapital

ligger i boligen.

LITEN OPPGANG

I 2012 økte prisene i vår region gjennomsnittlig med 5 prosent, i 2013 var økning noe mindre, 1,5 prosent.

– Vi har hatt en liten utflating, men trenden er at det er veldig stabilt og det tror jeg vil fortsette framover. Det er bedre med små endringer enn at prisene fyker opp og ned fra år til år. Samfunnet er best tjent med et positivt og stabilt boligmarked.

Omsetningshastigheten er også noenlunde

stabil, selv om kjøperne nå er noe mer forsiktige og enkelte salg kan ta noe lengre tid. De fleste boligene selges raskt, men det vil alltid være noen som forblir usolgt en lengre periode av ulike årsaker.

– Starten på 2014 har vært veldig lovende og salget ligger bedre an enn på samme tid i fjor. Utvalget av boliger er også større. Det er gode tider for de som vil kjøpe. På finn.no var det 50 boliger til salgs i vårt område i fjor, tilsvarende tall nå er 85.

Tallene for 2013 viser at færre brukte forkjøpsretten. Men det ble benyttet forkjøpsrett

▲ Prisene for borettslagsleiligheter i Molde er stabile. Bildet viser Bjørsetbo Borettslag.

▲ Arbeidet på tomte til Eikrem Panorama pågår for fullt. Som man ser er det en fantastisk utsikt fra der blokkene blir bygd. Lenger ned og øst kommer det en del eneboliger som ikke vil påvirke utsikten fra borettslaget.

på over 20% av borettslagsboligene som ble omsatt i markedet. I 2012 var det over 30%,. Dette kan variere fra år til år uten at vi kan se noen spesiell årsak til det, sier Strømme.

Omsetningen av borettslagsleiligheter er lavere nå enn for noen år tilbake. 199 leiligheter ble omsatt i markedet i 2012 og 195 i 2013. For få år tilbake lå tallet stort sett godt over 200, nærmere 300.

– Vi tar det som et godt tegn på at folk trives og blir boende lenge i borettslagene, sier Strømme.

SYMRA FØRST

– Det jobbes på detaljnivå med Symra nå og prosjektet sendes snart ut på anbud. For prosjektet i Romsdalsgata venter vi fortsatt på kommunal godkjenning av dispensasjons-søknad. Nytt prosjekt i Solbakken jobbes det også med. Vi håper at det også kan komme ut i markedet i løpet av året, opplyser Strømme.

– For Eikrem er det nå full fart. Avinor-spørsmålet er avklart. Nedenfor de planlagte blokkene skal det bygges eneboliger. Det er positivt for kjøpere i det pågående prosjektet som da vil ha mer visshet om at det er småhus som kommer på tomtene foran. Det vil også gjøre at den vestligste delen av tomten blir raskere utbygd. Det er et stort behov for eneboligtomter i Molde, så dette blir bra, sier Strømme.

HÅPER PÅ ENDRINGER

Førstegangskjøperne er den gruppen som ofte sliter i boligmarkedet. Kravet om egenkapital på 15 prosent er svært vanskelig for mange. De blir avhengig av at noen stiller opp for dem som kausjonister, ofte foreldrene. De unge får ikke lån selv om de tjener bra. For en bolig til 2 millioner kroner, må de stille en egenkapital på 300.000 kroner.

– Det er det mange som ikke makter, det er tross alt mye penger å spare opp. Både NBBL

og Norges Eiendomsmeglerforbund har kommet med gode forslag til tiltak som kan gjøre det lettere for førstegangsetablere å skaffe seg sin egen bolig, sier Strømme.

NBBL MED FORSLAG

– Det overrasker ikke oss at Finanstilsynet ikke fant grunn til å endre egenkapitalkravet. Finansminister Siv Jensen står nå i en vanskelig skvis, sier Thor Eek, adm. direktør i NBBL. NBBL avstår fra å harselere over hva Siv Jensen og partiet hennes gikk til valg på og hva som nå blir realpolitikk. Derimot oppfordrer NBBL på det sterkeste finansministeren til å komme opp med tiltak som kan dempe effektene av det strenge egenkapitalkravet.

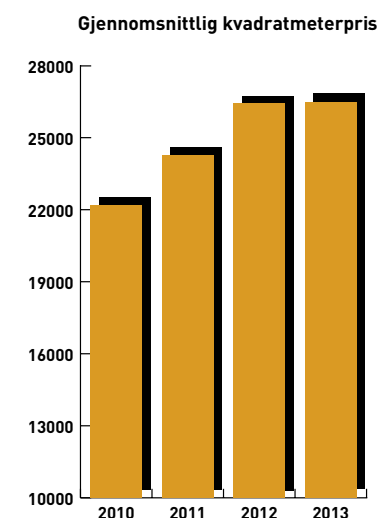
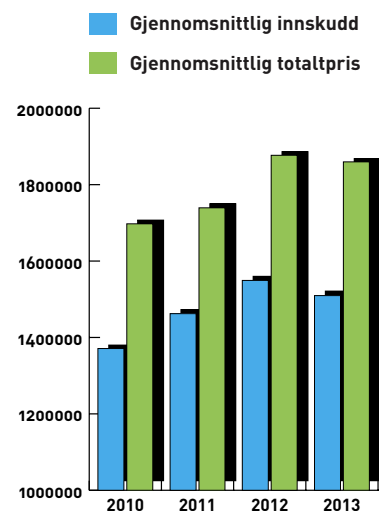
– I særlig grad gjelder dette tiltak for å gjøre det litt lettere for unge å kjøpe seg sin første bolig, sier Thor Eek i NBBL.

NBBL har nå sendt brev til Siv Jensen der det spesielt pekes på tre raske mottrekk som kan dempe effekten av det høye egenkapitalkravet:

- ♦ Økt fleksibilitet og effektivitet rundt regler for å avvike fra 15 prosent-regelen.
- ♦ Endringer i retningslinjene for risikovurderinger når det anvendes fastrente.
- ♦ Ungdom med forholdsvis lave inntekter må få tilgangen på startlån gjennom Husbanken for å hjelpes inn på boligmarkedet.

Eek er bekymret for at antallet unge som eier sin egen bolig viser en nedadgående trend.

– Egentlig burde kurven pekt i motsatt retning, siden faktum er at flere får hjelp av sine foreldre til å kjøpe sin første bolig. Jeg er derfor redd for at vi ser mer enn bare konturene av økte klasseskiller på boligmarkedet. Hvis ikke finansministeren gjør noe med egenkapitalkravet, må hun i det minste raskt komme opp med skadedempende tiltak, understreker Thor Eek. ••

Illustrasjoner av innglassingen i Berg Borettslag.

Berg Borettslag får innglassing

Nå blir det bygd innglassede balkonger for beboerne i Berg Borettslag, 87 ialt. Totalentreprenør Balco har fått JA fra kommunen etter en usedvanlig langs saksbehandlingstid som gjorde at entreprenøren til slutt sendte varsel om rettslig prøving.

▲ Den nye parkeringsplassen sør for Granlia II er nå asfaltert.

– Ja, endelig har ansvarlig søker fått byggetillatelse, sier en glad avdelingsingeniør Arve Hatle i MOBO. Balco, som innglasser balkonger over hele landet, har erfaring for at det tar fra 3 uker opp til et par-tre måneders saksbehandling før de kan starte opp et prosjekt i en kommune. For Berg Borettslag tok det mye lengre tid, med utallige henvendelser, purringer og telefoner til kommunen gjennom det meste av 2013 før byggetillatelsen var i orden.

Innglassingen medfører at balkongene utvides med 20 cm, eller 1,4 kvm. Fra før er balkongene i borettslaget i to størrelser, 12 og 13 kvm.

– I starten vil det nå bli laget kjøreveger og foretatt betongskjæring, og når dette arbeidet er godt i gang, kommer de første leveranser av balkongelementene, sier Hatle. Etter at montasjen er i gang skal alle balkongene være ferdig montert etter et halvt års tid. Det vil si at beboerne i de fire blokkene kan se fram til en flott sensommer og høst i varmere balkonger.

NYTT VENTILASJONSANLEGG FOR SKRENTEN BORETTSLAG

Skrenten Borettslag hviler ikke på sine laurbær. Etter en meget vellykket rehabilitering, med rosende omtaler om god helhetstenkning på seminarer om belysning og billedlegging av borettslaget i OBOS sin nye utlysning av rehabiliterings-konkurransen for 2013, er Skrenten nå i gang med å oppgradere ventilasjonsanlegget. Leilighetene er langt tettere enn før og er en av grunnene til at laget nå satser 2,5 millioner kroner på en modernisering, som inkluderer nye vifteanlegg på taket med trykkstyring. Istad Tekniske AS og iElektro AS kom i gang med arbeidet i januar og prosjektet skal være fullført i november.

De nye viftene vil føre til langt mindre vedlikeholdskostnader for laget og mye lavere energiforbruk. Trykkstyringen fører også til at ventilasjonen er tilpasset kalde og varme perioder.

– Her er det store gevinster å hente, opplyser prosjektleder for MOBO, Arve Hatle. Han sier at beboerne ikke vil merke mye til rehabiliteringen denne gang. Arbeidet er relativt enkelt, og tas tak for tak. Eksisterende kanalnett i blokkene vil bli beholdt. Samtidig oppfordrer han beboerne til å sørge for at arbeidsfolk kommer enkelt til hver leilighet når kanalnettet og luftmengder der skal reguleres inn.

– Med godt samarbeid, vil arbeidet gå mye raskere og smidigere, sier Hatle og viser også til at borettslaget vil orientere om saken i sitt internblad Skrenten-Nytt.

VESTBO I RUTE

Nordveggen i Vestbo I og II er ferdig rehabilitert, med utskifting av alle vinduer.

I januar startet arbeidet på sørsiden, med betongskjæring. Nå monteres enheter med skyvedører i glass på plass, til erstatning for gamle balkongdører, stuevinduer og soveromsvinduer. Utskåret betongfelt heises ut og skyvedørsfelt heises på plass, og begge deler

veier ca. 200 kilo.

Fremdriften i det videre arbeidet vil legges opp slik at det tidvis skiftes mellom vindusmontering og skyvedørsmontering. Entreprenøren regner med å montere to nye skyvedører innenfor en arbeidsdag. Borettslagene har til sammen 36 leiligheter, 24 i Vestbo I og 12 i Vestbo 2.

– Målet er å være ferdig med prosjektet i god tid før balkongsesongen er i gang, sier Hatle. Grytnes Entreprenør AS utfører arbeidet, samme firma som rehabiliterte Skrenten Borettslag. Firmaet har vært flink til å orientere beboerne underveis. Blant annet har de sendt ut beboerskjema der hver enkelt kan bestille bredere listverk enn det originale. Dette gjør at de slipper oppussing av leiligheten som følge av rehabiliteringen.

– Etter ønske fra borettslagsstyrene har vi også innhentet tilbud på stikkontakt ute på balkongene. Den enkelte andelseier må bestille selv, sier Hatle.

GRANLIA I

Her jobbes det med planer om en større rehabilitering, med utskifting av den gamle ytterkleddningen, etterisolering, nye vinduer, nye balkonger på vestsiden og utvidelse av parkeringsplass.

– Foreløpig er planene på tegnebordet. Saken tas først opp i en ekstraordinær generalforsamling når vi har fått inn anbud på prosjektet, sier avdelingsingeniør Arve Hatle i MOBO.

GRANLIA II

Borettslaget har fått frigjort friareal på sørsiden gjennom godkjenning fra kommunen, for å sikre seg større parkeringsareal. Plassen er nå ferdig asfaltert og belysning montert.

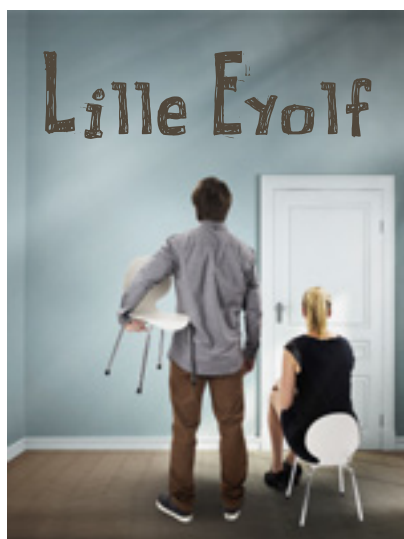
GRANLIA III

Her er man i gang med et større takprosjekt. ••

Mange godbiter for MOBOs medlemmer

MOBO har samarbeidsavtale med Teatret Vårt som sikrer at enkeltmedlemmer får rabatt, det vil si enkeltbillett til gruppepris. Teatret Vårt har en svært aktiv vår med mange forestillinger på Plassen, og du kan få et gjensyn med Kirsten Hofseth.

✍ OVE RØDAL

LILLE EYOLF

I begynnelsen av ekteskapet var Rita og Alfred Allmers lidenskapelig forelsket. Men da lille Eyolf som nyfødd falt i gulvet mens mor og far var opptatt av hverandre, skjedde noe med forholdet deres.

De har brukt lang tid på å akseptere det varige handikappet lille Eyolf fikk. Nå er samlivet deres preget av følelseskulde og fravær.

Enda en gang overrasker Ibsen med sin innsiktsfulle og tidløse tilgang til det moderne menneskets dilemmaer.

◀ Fra en av vårens forestillinger, Lille Eyolf av Henrik Ibsen. Illustrasjon: Tingh.

VEIEN TIL MEKKA

Dette er en historie om å leve utenfor det normale, om makt og avhengighet. Hvor alene tåler vi å stå? Hva er prisen å betale for å gjøre som man vil? Og kan man egentlig ta makten over seg selv og sitt liv? Nå begynner den siste reisen.

Det er med stor glede Teatret Vårt kan presentere Kirsten Hofseth i denne forestillingen. Etter en lang karriere på Rogaland Teater, Nordland Teater og Den Nationale Scene ønsker vi Kirsten velkommen tilbake til Møre og Romsdal. Kirsten avslutter sin karriere på Teatret Vårt etter mer enn 40 år som skuespiller. Det var som ung skuespiller at Kirsten i 1972 var med å starte opp regionteateret. Med seg på scenen har hun Karl Bomann Larsen og Helle Haugsgjerd. Regien er ved Jon Tombre.

HVEM BESTEMMER?

Barneteatret Vårt feirer grunnlovsjubileet med en stor satsing for barn og ungdom i alderen 11 – 13 år. Det er 200 år siden Norge fikk grunnloven. Barna i Norge har siden Wergeland hatt en viktig funksjon i feiringen av dette.

Barn representerer håp og framtid, men hva tenker de selv om store spørsmål om frihet og samfunn? Ser de seg selv som en del av et fellesskap, og hvem har makten over hva i deres liv? Hva bestemmes for dem og hva vil de selv ha mer makt over å bestemme?

DEILIGE DAGER

Winnie sitter fast i en jordhaug. Begravd til livet. Og et sted bak haugen i en jordhule, ligger Willy, mannen hennes. Visstnok. Selv om det er lenge siden han har sagt noe. Solen skinner ubønnhørlig, men Winnie synes det er en deilig dag. Hun har tingene sine i vesken. Hun stiller seg og utfører alle de små ritualene sine som gjør henne til menneske, mens hun refser Willy som har sluttet å bry seg.

Hvem er det hun snakker til? I alt hva hun gjør uttrykker hun en lengsel etter å bli sett, å bli hørt, å bli elsket: å være til.

Lille Eyolf

Premiere på Teatret Vårt, Molde
28. mars 2014

Veien til Mekka

Spilleperiode i Molde
7. mars – 5. april 2014

Hvem bestemmer?

Premiere i Ålesund
22. mars 2014

Deilige dager

Premiere på Teatret Vårt, Molde
10. april 2014

Mer info: www.teatretvart.no

Hvem har ansvaret for vedlikehold i borettslaget?

Vedlikeholdsansvaret i borettslaget er fordelt mellom andelseierne og borettslaget. Litt unøyaktig sier man gjerne at andelseier har ansvaret for det indre vedlikeholdet av boligen, mens borettslaget har ansvaret for det ytre, i tillegg til fellesarealene.

FINN STORMFELT

Fordelingen finner du i borettslagets vedtekter. I NBBLs standardvedtekter er vedlikeholdsansvaret fordelt på den måten som beskrives nedenfor.

ANDELSEIERS ANSVAR - INDRE VEDLIKEHOLD

Andelseier skal holde boligen og andre rom og annet areal som hører boligen til, i forsvarlig stand. Det betyr i en slik stand at det ikke oppstår skade eller ulempe for andre. Et eksempel er skader som følge av lekkasjer fra vannrør, kjøkken eller baderom. Et annet eksempel er fuktskader som følge av stengte ventiler eller feil og mangler på elektriske anlegg som fører til røykutvikling eller brann.

Ulempe kan være når vedlikeholdet er så dårlig at det oppstår vond lukt i oppgangen eller lignende plager for andre.

Dessuten bor vi i et land med vinter, så skal du reise bort en periode vinterstid, husk og sørg for at boligen blir oppvarmet, slik at rørene ikke fryser.

Er du i tvil om hva du skal vedlikeholde i boligen din, ta kontakt med styret.

SJEKK VEDTEKTENE ELLER KONTAKT STYRET FØR OPPUSSING

Det er lurt å sjekke vedtektene før du går i gang med oppussing. Du kan for eksempel ikke skifte ut vinduer eller ytterdører til boligen.

Du som andelseier kan i utgangspunktet gjøre endringer i boligen så lenge du ikke griper inn i bærende vegger og felles installasjoner.

ENDRINGER I BOLIGEN SOM IKKE KREVER SAMTYKKE FRA BORETTSLAGET:

- ♦ Innstallering av nytt bad (likevel lurt å kontakte styret).
- ♦ Å skifte kjøkkeninnredning.
- ♦ Å fjerne eller sette opp lettvegger og innerdører.

ENDRINGER SOM KREVER SAMTYKKE:

- ♦ Påbygg eller endringer av loft og kjeller til beboelsesrom.
- ♦ Inngrep i felles rør, ledninger, kanaler og fellesinstallasjoner.
- ♦ Bytting eller innsetting av nye vinduer og skifte av ytterdører.
- ♦ Reparasjon eller utskifting av bjelkelag og bærende konstruksjoner.
- ♦ Reparasjon eller utskifting av sluk, rør eller ledninger som er bygd inn i bærende konstruksjoner.

Oppstår det skader og oppussingsarbeidet i boligen ikke er fagmessig utført, kan du komme i erstatningsansvar overfor borettslaget og de andre andelseierne.

Har du ønske om å pusse opp badet, er det lurt å kontakte styret i borettslaget på forhånd for og presentere dine planer. Da vil du kunne få nyttige opplysninger om styret har planlagt rehabilitering som kan få betydning for ditt bad, eller om oppussingen du ønsker å gjennomføre krever samtykke fra borettslaget.

BORETTSLAGETS ANSVAR - YTRE VEDLIKEHOLD

Borettslaget har ansvar for alt vedlikehold som ikke er andelseiernes ansvar. Det gjelder for det første å holde bygninger og eiendommen i forsvarlig stand. Det omfatter blant annet fellesarealer som oppganger, fasader, felles loft, kjellere og uteområder.

Borettslagets vedlikeholdsplikt omfatter også felles rør, ledninger, kanaler og andre felles installasjoner som går gjennom boligene. Utskifting av vinduer og ytterdører til boligen, reparasjon eller utskifting av tak, bjelkelag, bærende veggkonstruksjoner og sluk, samt rør eller ledninger som er bygd inn i bærende konstruksjoner med unntak av varmekabler, er også borettslagets ansvar. Selv om borettslaget har ansvaret for det bygningsmessige vedlikeholdet og vedlikehold av fellesanlegg, må du som andelseier og beboer likevel si i fra til styret dersom du oppdager feil, mangler eller skader.

Ønsker du detaljert informasjon om ansvarsområder, bestill gjerne «Bo i Borettslag» i nettbutikken vår: www.nbbl.no/nettbutikk. ••

FINN STORMFELT
ADVOKAT I NBBL

TEMA: FØR BALKONGSESONGEN

Bli en «gartnerspire»

Det er snart vår og vi åpner dører og vinduer til uterommet - til balkonger og terrasser, til våre private hager eller borettslagets grøntanlegg. Vi ser forfallet etter vinterens mørketid med snø og kulde. Floraen er ikke som vi husker fra sist sommer og høst, og vi må ta grep.

  FRANK KARLSEN

Om bare få uker er det full «blomstring» på gartneriene og i hagesenter. Utstillingene bugner i et mektig utvalg, og vi kan velge på øverste hylle det vi ønsker til våre balkongkasser, krukker, bedd og hageflekker. Fristelsene er mange, men uansett - det er lommeboka som bestemmer.

Men hva velger vi av planter og andre vekster til våre blomsterkasser og krukker, eller hva enger seg best til å pynte opp i bedd, i solrike skråninger og i den yndige oasen hvor hagemøbler og grill har sin faste plass.

ALL JORD ER IKKE GOD JORD

For eksempel er jordkvaliteten viktig for at planter, busker og trær skal trives. På hagesentrene flommer det over av jord i alle varianter, med hyggelige og mindre hyggelige priser. Det er derfor naturlig å tenke: Er billigjorda bra nok?

Tips til deg er at billigjord blir god blomsterjord om du gjødsler jevnlig. Bruk derfor flytende gjødsel hver gang du vannet dine vekster. Billigjorda du kjøper er kun tilsatt mineralgjødsel og den mister egenskaper i løpet av en kort sommermåned.

Hemmeligheten med jorda som kalles «plantejord» er å blande den med kugjød-

selkompost. Du trenger én sekk kugjødselkompost til tre sekker plantejord, og nærings-tilskuddet frigjøres utover i vekstsesongen. Om du ikke ønsker ekstrajobben med hyppig gjødsling, kjøper du blomsterjord som har bedre kvalitet. Eller du kjøper økologisk jord fordi du vil vekstene dine noe enda bedre.

POPULÆRE PLANTER OG BUSKVEKSTER

Stauder er en stor gruppe vakre planter. Stauder er flerårige og ikke like vanlige å ha i pottar og krukker, men går bra i større balkongkasser og bedd. Stauder er lettstelte, fargesterke og gir oss blomsteropplevelser fra tidlig vår til senhøst. Stauder kan du plante i grupper, i bedd, på steingrunn med lite jord og i partier mellom andre planter.

Til pottar, krukker og mindre blomsterkasser anbefales isteden å velge Astilbe, Prydjordbær, Hosta, velduftende og vakker Lavendel, Steinurt, Bergknapp, Prydtimian, Salvia, Hornfiol og Bregner.

ALLE VIL HA ROSER

Har du begrenset område å plante vakre blomster, eller du har liten eller stor hage, kan du velge i hundrevis forskjellige rosevekster. Mange hageroser er velegnet til bruk i større

krukker. Velg roser som ikke er altfor kraftigvoksende, og som har en tett, kompakt vekst.

Velg stilkroser, bunndekkende roser, lave klaseroser, engelske roser og roser på stamme. Da har du roseblomstring sommeren igjennom. Sett med fordel krukken på en solrik plass på terrassen. Det pynter og pryder. Husk store nok pottar eller krukker med god jord, et lag Leca-kuler og god drenering. Glem aldri vann og næring til roser i krukker.

KLEMATIS ER ETTERTRAKTET

Klematis trives i store krukker, i blomsterkasser med klatrestativ og selvfølgelig alle steder i hager. Velg sorter som vokser langsomt av hensyn til resultatet. Hagley Hybrid, Niobe, Rouge Cardinal, Nelly Moser og andre småblomstrede klematis er vakre vekster å omgi seg med.

NÅLETRÆR I KRUKKER

Mange vintergrønne nåletrær vokser så langsomt at de passer fint i større krukker, kan overvintre på balkongen og skinner i solen om sommeren. For at plantene skal trives er det viktig med god drenering. Jorden du planter i skal ha luftig struktur. Bruk god plantejord og gjødsel. ••

Kombinasjon - Jeg synes det er flott å kombinere fargeglade blomster med for eksempel eføy, sier gartner Kjersti Auråen.

Ikke hage? Plant i verandakasser

– Det eneste som begrenser hva folk kan ha i verandakassene sine, er fantasien. I alle fall nesten bare fantasien, det må være plass til røttene i balkongkassa også, sier gartner Kjersti Auråen.

✍️ OLE BJØRN ULSNÆS

– Bare det er plass til røttene, kan det aller meste plantes i kasser eller i ampler. I fjor hadde jeg ertebloomster i ampler på verandaen min. Det var kjempeflott.

RIKTIG TIDSPUNKT

Gartner Auråen er opptatt av at blomsterkassene skal være både vakre og nyttige. Blomstene står for pryden, og urtene står for nytten.

– Jeg begynner å planlegge balkongkassene mine på denne tiden av året. Det gjelder å plante på riktig tidspunkt. Om en begynner for tidlig, får en strekningsvekst med lysegrønne skudd som ikke bærer noe. Månedsskiftet mars/april er gunstig for å sette frøene i jorda. Auråen foretrekker å begynne «våronna» i vinduskarmen. Hun sørger for frøene i småkasser, der plantene får vokse til de pottes om i større potter.

– Jeg potter om når skuddene har fått god vekst. Det tar ikke så lang tid, ca. tre uker, sier gartneren. – Så står plantene mine i de større pottene til de kan plantes ut i kassene etter 17. mai. De som ikke ønsker eller har plass til å dyrke plantene fra frø, kan kjøpe små planter for utplanting direkte i verandakassene. Selv om en gjerne vil ha det fint rundt seg tidlig i mai, vil jeg likevel fraråde folk å plante for tidlig. Jeg anbefaler å vente til etter nasjonaldagen for å unngå risikoen for frost.

VANNING OG GJØDSLING

Så lenge skuddene står inne, må en passe på at de ikke tørker ut i den tørre innelufta. De må

vannes og dusjes regelmessig. Riktig vanning og gjødsling er like viktig etter at plantene er satt ut i kassene på verandaen. Plantene trenger gjødsling flere ganger gjennom sesongen. Skal en reise bort en periode, må blomsterkassene settes i skyggen. Et godt råd er å fylle en plastflaske med vann og sette den med tuten ned i jorda. Da porsjoneres vannet ut av seg selv.

– Jeg synes folk skal være litt mer kreative og ikke være så redde for å sette det vi tenker på som stueplanter, ut i balkongkassene sine. Gerbera sammen med eføy – det blir flott. Blomkarse er fint. Den kan brukes til å pynte opp i salaten, sier Auråen. – Jeg liker også nelliker. Det er deilig å ha en duftsterk plante på verandaen.

Blomsterkassene egner seg også godt for dyrking av urter. Noen spennende urter er gode å ha til sommerens grilling.

– Begynn med noen urter en vet en bruker, sier Auråen. Persille er en god urt å starte med. Det brukes mye i matlagingen. Basilikum kan være litt vanskelig, men det er verdt å prøve. Salvie er godt til lammekjøtt. Oregano og timian er også kjekt å ha på verandaen.

– Gressløk bør stå i en egen kasse eller potte. Den blir så stor at den lett tar over plassen til andre urter. Mange av urtene kan tørkes eller fryses og er gode å ha til matlaging gjennom hele året.

– Og så vil jeg få avslutte med å anbefale hengende jordbær i ampler. Jordbær har flotte blomster, og så er det så godt å kunne plukke egne hagejordbær på verandaen. ••

– Velg store krukker og kasser til plantene

– Ikke bruk for små krukker eller kasser. Plantene må ha plass til rotsystemene sine om de skal trives. Det er bedre med en stor krukke på balkongen enn fire små, sier planteekspert Yngvar Olsen.

✍ OLE BJØRN ULSNÆS

Det er trivelig med frodige kasser fylt av blomster og vintergrønt på balkongen. For å få til det må vi tenke litt annerledes enn når vi steller en hage.

– Plantene må ha gode vekstforhold for å trives og bli fine. Derfor må krukkene være store nok, og blomsterkassene må ha drenering slik at røttene ikke blir stående i vann. Og krukkene behøver ikke å være runde. Det er flott med firkantede kasser i hjørner og avlange blomsterkasser langs veggene. Da kan det også brukes slyngplanter som klatrer litt oppover balkongveggene.

BEHANDLES SOM POTTEPLANTER

– Tenk på slike kassebeplantninger som potteplanter, sier Olsen. Gjør du det, kan du få en flott balkong. Det betyr at det bør vannes ofte og gjødsles regelmessig, gjerne tre, fire ganger i året. Selv i store krukker og kasser er det relativt lite volum til røttene. Det betyr at «nistepakka» blir spist opp fort, og hyppig gjødsling er viktig.

Blomsterkassene tørker fort opp. Jo større krukker en bruker, jo bedre. Da kan busker og vekster stå vesentlig lenger uten vann. En god løsning i store, avlange kasser er å legge ut en

svetteslange for vanning. Den kan kombineres med et tidsur som gjør at vanningen nesten går av seg selv.

– Det er viktig å huske på at telen tiner fort i krukkene enn i bakken. Det betyr at en må begynne å vanne tidligere enn en kanskje tror. Jeg anbefaler å vanne med lunkent vann. Det kan være nødvendig å begynne så tidlig som i mars dersom våren kommer tidlig, sier Olsen.

Blomsterentusiasten anbefaler å plante en kombinasjon av små, vintergrønne busker, blomstrende busker og sommerblomster. Da har en liv i krukkene og kassene gjennom hele

Krukker - Jeg anbefaler å plante små modeller av barlind, tuja, einer eller buskbom i urner, sier Olsen. Slike krukker kan stå i seks til åtte år før de bør byttes ut.

*Plantene må ha gode vekstforhold
for å trives og bli fine*

YNGVAR OLSEN

året, og det er fargerikt og flott i sommerhalvåret.

– Jeg synes også gressløk og krydderurter egner seg godt til slik beplantning. Da kan en kombinere den dekorative gleden med å bruke urtene i matlagingen.

I STEDET FOR GJERDE

– Mange bruker blomsterkasser som et avsluttende gjerde på terrassen eller mellom små uteområder. Det er en god løsning, og jeg anbefaler gjerne tuja, barlind eller lignende vekster. De kan klippes i ønsket høyde, forklarer

Olsen.

Gartneren er ikke redd for å anbefale klipping av buskene. – Jeg pleier å si at det er lov å klippe. Og for å overdrive litt klipper du først så mye du tror er nødvendig, så klipper du like mye til. Men det er viktig å klippe på riktig tidspunkt. Det vil si når plantene er i hvile før de spirer om våren.

Gartneren har også noen råd til viderekomende og folk med større terrasser: – Prøv å plante noen frukttrær. Søyleeppler er både flott og godt. Rips, solbær og bringebær kan også trives godt i krukker og kasser, avslutter Olsen. ••

Trine Sandberg (49) er jurist, forfatter og matblogger bosatt på Lørenskog, gift med Viggo, har tre barn, fire barnebarn og er lidenskapelig interessert i matlaging og dernest fotografering av egne retter.

– Jeg er helt klart litt over middels interessert i å lage spennende, sunne matretter til forskjellige anledninger, forteller Trine Sandberg. Hennes private oppskriftsbase er blitt Norges største blogg for matentusiaster. Enda mer uvirkelig er at jeg nå også er forfatter med egen bok, forteller juristen som nylig lanserte sin fyldige kokebok «TRINES MAT - favoritter og ukemenyer fra Norges største matblogger».

FRANK KARLSEN

HOVEDRETT:

Chilikylling med chorizo, paprika og sitron

– Det er kjekt med alt-i-ett retter stekt i ovn i ildfast form eller langpanne, som passer seg selv mens du gjør helt andre ting. Når retten er klar settes den på bordet, rødvinglassene fylles og skuldrene senkes etter en lang arbeidsuke, sier matekspert og matblogger Trine Sandberg.

- ♦ 4 kyllingfileter delt i tre biter hver
- ♦ Smør + olje til steking
- ♦ 200 g pikant chorizo i biter
- ♦ 6 store poteter skjæres i båter
- ♦ 2 pastinakker i skiver
- ♦ 10 sjalottløk delt i to
- ♦ 1/2 hvitløk, finhakket
- ♦ 2 røde paprika i grove biter
- ♦ 1 dl hvitvin (eller kyllingkraft)
- ♦ 1/2 boks hermetiske cherrytomater
- ♦ Ca. 2 ts sambel oelek (chilipasta)
- ♦ Maldonsalt
- ♦ Nykvernet sort pepper
- ♦ 1 sitron i skiver
- ♦ Frisk timian

1. Skrell poteter, pastinakk og skjær opp som angitt. Fordel poteter, pastinakk, sjalottløk og hvitløk i en stor ildfast form eller langpanne. Hell over litt olivenolje og ha på salt og pepper.

2. Stekes ved 225 grader i ca. 10 minutter. Tilsett paprika og la det steke til grønnsakene er nesten møre, etter ca. 30 minutter steketid.

3. Mens grønnsakene koser seg i ovnen, krydrer du kyllingbitene med salt og pepper. Brun kyllingen i en blanding av smør og olje, til den får litt farge på alle sider. Legg kyllingbitene deretter

oppå grønnsaksblandingen når den er ferdig forstekt, sammen med chorizo, hermetiske cherrytomater og grovhakket timian.

4. Rør sammen hvitvin (eventuelt kyllingkraft) og chilipasta og fordel det over formen. Fordel sitronskivene over det hele og sett formen tilbake i ovnen. Stek i ytterligere 15-20 minutter, til kyllingen og grønnsaker er passe stekt.

5. Sett formen på bordet sammen med godt brød, og da gjerne med god vin i glassene. Server gjerne couscous som tilbehør istedenfor poteter.

Det kan det være smart å lage en eller flere porsjonsformer til små og store som ikke er vant til sterkt krydret mat. Hvitvin og chili kan erstattes med noen spiseskjeer olivenolje.

DESSERT:

Sjokoladefondant

Sjokoladefondant med frisk frukt eller bær er en ypperlig avslutning på et måltid. Hvis du virkelig vil imponere, anbefaler jeg å gjøre klar deigen på forhånd og øve litt, for her kan ett lite minutt feil steketid være forskjellen mellom en perfekt sjokoladefondant og en muffins. Vel, det skal likevel mye til for at det blir en fiasko, for mektig godt er det uansett.

- ♦ 125 g smør
- ♦ 125 g sukker
- ♦ 150 g hakket sjokolade med høyt kakaoinnhold
- ♦ 85 g siktet hvetemel
- ♦ 4 egg
- ♦ 6 former

Jordbærsaus:

- ♦ 300 g jordbær
- ♦ 1/4 dl vann
- ♦ 75-100 g suker
- ♦ Sitronsaft

Server med friske bær eller pasjonsfrukt og vaniljeis

1. Lag sukkerlake av vann og sukker og sett til avkjøling. Tilsett jordbærene. Kjør blandingen i en kjøkkenmaskin til du får en jevn saus. Smak til med sitronsaft.

2. Smelt smør og sukker i en kjele over lav varme. Ta kjelen av platen, ha i sjokoladebiten og la dem smelte under forsiktig omrøring. Rør inn siktet hvetemel og bland inn ett og ett egg om gangen. Fyll smurte porsjonsformer ca. 2/3 fulle med sjokolademassen. Har du ikke porsjonsformer kan du benytte doble muffinsformer eller ildfaste kaffekopper.

3. Stekes midt i ovnen på 200 grader i om lag 8-10 minutter, til det ytterste laget har stivnet, mens fyllet fortsatt er flytende. Steketiden vil variere fra ovn til ovn, og det kan derfor være en fordel å prøvesteke en kake for å teste ut din ovn.

4. Legg kakene umiddelbart på tallerkener og la dem stå ett minutt for å sette seg.

5. Server sjokoladefondantene umiddelbart med is, bær og jordbærsaus.

Deigen kan gjøres klar i god tid på forhånd. Oppbevares i kjøleskap til ca. en time før den skal stekes. Det er mulig at du må legge til ett minutt på steketiden, siden deigen vil være kaldere når den kommer fra kjøleskapet. Deigen er holdbar i kjøleskap i ca. en uke, ustekt i form kledd med plastfolie. Jordbærsausen er holdbar i kjøleskap i en uke. Kan også fryses.

Gambia

– Den smilende kysten

Du merker det med en gang du kommer ut av flyet på Banjul International Airport. Her er det få som stresser, og det med tid er en fleksibel affære. Det er bare å senke skuldrene og flyte med. Gambierne selv kaller tidsregningen for GMT; Gambian maybe time.

✍️ MYRIAM H. BJERKELI

– PENS OR SWEETS, PENS OR SWEETS? PLEASE?

Vi har vært i Gambia en ukes tid, nå er vi på sightseeing, omringet av nydelige barn med brune øyne.

– Pens or sweets? Please?

Problemet er at de siste kulepennene forsvant allerede andre dagen. Både reklamepennene og de av den mer eksklusive sorten er allerede gitt bort til barbeinte barn, som så har løpt rett bort og gitt dem videre til en voksen.

– Hvorfor gir de dem fra seg? spør jeg guiden vår, Ibrahiim.

– De voksne passer på at ikke de større barna tar pennene fra dem, svarer han og smiler.

– Du vet, det er ikke pent når små barn sloss.

Guiden vår heter Ibrahim, han er en av de statlige oppnevnte guidene, og har derfor papirer på at han er kunnskapsrik og snakker engelsk. Kunnskapsrik er han, engelsken er det litt verre med, men med hjelp av smil og livlig kroppsspråk fungerer det allikevel bra.

GAMBIA ER ET AV AFRIKAS FATTIGSTE LAND

Kontrastene er store fra våre luftavkjølte hotellrom med tv, myke senger og alltid rene håndklær, til lokalbefolkningens kummerlige hus eller hytter, de fleste uten vann, mange uten strøm. Ibrahim tar oss med til en gambisk skole, Ham Ham Nursery School. Nitti elever,

fordelt på tre små rom, sitter tett i tett på harde trebenker under utett blikktak. Nå titter solen ned gjennom sprekke i taket, men i regntiden flommer vannet rett inn. Barna synger for oss, vi takker for sangen med å gi bort noen Dalasi til skolens rektor. Det er slik denne skolen finansieres, forteller guiden, på tilfeldige bidrag fra oss turister. Vi ser på skolebenkene, de få bøkene og taket, og tenker at det burde vært langt flere turister her.

NESTE STOPPESTED ER KATCHIKALIDAMMEN, KROKODILLEPARKEN

Der klapper vi krokodiller og går i sikksakk for ikke å trække på de store, grønne beistene som ligger på stien og slikker sol. Fullstendig ufarlige, ifølge Ibrahim, de spiser bare fisk. Han har vår fulle tillit, så vi klapper og smiler til fotografen.

(Når vi er hjemme igjen og surfer på internett, finner vi ut at helt ufarlig var det nok allikevel ikke. En liten gutt mistet deler av leggen sin ved dammen, en dame havnet på sykehus etter et ublidt møte med en krokodillehale. Men ingen har hittil blitt drept, og bildene ble uansett fine).

Vi avslutter sightseeingen med et besøk hos en gambisk familie. Mannen er akkurat død, de tre enkene bor fremdeles sammen i et lite,

nesten umøblert murhus. Det yngste barnet er bare fem dager gammelt, og den nybakte moren er en av de få vi møter som ikke smiler, hun er for sliten. ••

Fakta om Gambia

BELIGGENHET
Vest Afrika

HOVEDSTAD
Banjul

STØRRELSE
11.295 kvadratkilometer

INNBYGGERE
1.5 millioner

OFFISIELT SPRÅK
Engelsk

VALUTA
Dalasi

FLYTID
7-8 timer

→ Hvordan komme seg til Gambia

Vingreiser og Solfaktor er to reise-selskapet som arrangerer charterturer til Gambia. Thomas Cook er et av fly-selskapene som flyr dit. Den beste tiden å reise til Gambia på er fra november til mars. Sjekk det nye reisetilbudet fra Via Tours på fordelskort.viatours.no

Overnatting

Det finnes mange både rimelige og dyrere hoteller i Gambia, og mange av hotellene holder stort sett god standard. Det finnes også noen få B&B, gjestehus, herberger og vandrerhjem. Camping er ikke vanlig.

Mat og drikke

Det finnes vestlig mat på de fleste turist-hoteller og restauranter. Den lokale maten er vanligvis både smakfull og god, men ta vanlige forhåndsregler i forhold til at bakteriefloraen er litt annerledes enn vestlige mager er vant til. Alt vann til å drikke, pusse tenner i eller lage isbiter av, bør kokes før bruk.

Sol og bad

Strendene er flere kilometer lange og 20-50 m brede. Finkornet sand, ikke veldig lang-grunt. Strendene på Atlanterhavssiden ligger ut mot åpent hav, og bølger og undervannsstrømmer kan i perioder gi badeforbud - dette varsles med flagg.

Vaksiner

Det anbefales å ta: Hepatitt A, poliomyelitt, difteri/tetanus, gulfeber, malaria. Noen av disse er også påkrevd. Ved lengre opphold: Tyfoidfeber, meningokokk A+C. Gult vaksinasjonskort må medbringes ved innreise. Sjekk med lege og ta vaksinen i god tid før avreise.

GAMBIA HAR DET MESTE

- ♦ Vest-Afrikas største marked, med alt du kan, eller like ofte ikke kan, tenke deg å kjøpe.
- ♦ Fiske, hvor du kan være med ut, eller stå på stranden og se de fargerike trebåtene laget av uthulte trestammer, komme inn med dagens fangst.
- ♦ Håndarbeidsmarkeder, med nydelige duker, sengetepper og annet håndarbeid til spott pris, flotte treprodukter og rimelig sølv.
- ♦ Den 480 kilometer lange Gambiafloden, om gitt av høy mangroveskog, hvor kvinnene driver med muslingfiske.
- ♦ Dyremarkedet i Abuko hvor man kan handle

levende geiter, kyr eller høner, hellige steder du kan besøke for å øke fruktbarheten, over femhundreogåtti forskjellige fuglesorter.

- ♦ Et varmt og behagelig klima som gjør at stadig flere finner veien hit vinterstid.
- ♦ Lokal og internasjonal mat, pizza, Cicken Yassa, pasta, Dornado, ukjente og fristende dufter, og nesten ingen kriminalitet.
- ♦ Milevis med hvite sandstrender, behagelig varmt badevann.
- ♦ 320 soldager i året, nydelig og rimelig lokalt øl, nypresset juice i bassengbaren. Samt et par lyskryss og fire minibanker.

Jeg – et B-menneske?

✍ MYRIAM H. BJERKELI 📷 KARI METTE ASTRUP

Jeg leste nylig en artikkel på nett som jeg vurderer å skrive ut, forstørre og henge opp overalt hvor jeg synes det måtte passe. For eksempel på veggen til hun som bestemmer tidspunktene for redaksjonsmøtene til dette bladet, og alle andre steder der de forventer at jeg skal møte opplagt og energisk omtrent før solen og fuglene har stått opp. Overskriften på artikkelen var "Det er helsefarlig å stå opp for tidlig" og den tok for seg en rekke gode grunner til at vi B-mennesker bør følge den døgnrytmen vi er skapt til. I tillegg til det åpenbare, at vi blir trøtte og slappe av å prøve å følge a-menneskenes døgnrytme, kan det nemlig – fremdeles i følge artikkelen – påføre oss fedme, diabetes, hjerte- og kar-sykdommer og økt generell dødelighet. (Fedmen kan jeg underskrive på, men det siste utsagnet stiller jeg meg dog ørlite tvilende til, siden det vel er et faktum at menneskets dødelighet er 100 %, og det uansett døgnrytme.)

Heretter skal jeg slå denne artikkelen i bordet til alle mine altfor morgenfriske venner, som i årevis har sett på meg som en doven slabbedask fordi jeg helst ikke vil starte dagen før rundt ni, og i realiteten sleper meg rundt som en hjernedød zoombie til klokka er 12.00. Hvem er det egentlig som har bestemt at det er JEG som er udugelige og lat? Det er like mange a-mennesker som b-mennesker, hvorfor er a-menneskene ansett som det ideelle? Tygg på det, bare navnet sier det meste. Jeg, - et B-menneske.

Jeg forstår at det var nødvendig i tidlige tider jordbrukssamfunn, den gang kyrne måtte melkes før jurene sprengetes og man ikke hadde innlagt strøm og lys. Men i dag?

Det er ikke det at jeg ikke klarer å stå opp, man greier jo som regel det man må. Jeg jobbet i noen år som pakker i et bakeri. Opp klokka fem hver morgen. Jeg forsov meg aldri, man har da selvdisiplin. Men det skapte allmenn muntrasjon at jeg hver dag, en eller annen gang etter tolv, begynte å hilse på folk for annen gang. Kroppen hadde vært våken i flere timer, hendene hadde forsynt sjåførene med

boller, skolebrød og brød, men først ved tolv-tida våknet hjernen. Da jeg senere begynte som salgssjåfør for samme bakeri, opp klokka seks takk, beskuet jeg de vakreste soloppganger og tenkte hver gang at i morgen, i morgen skal jeg ta med kameraet og ta bilde av himmelen. Men det ble med tanken, kreativiteten min våknet aldri så tidlig. Så de få bildene av soloppganger jeg allikevel har på pc-en, skyldes netter der jeg aldri kom meg i seng.

Jeg har en morgenfrisk mann som stadig får meg til å føle meg som en dovenpeis fordi han er en morgenfugl. Opp og hopp, kaffen er klar, er jeg ikke snill? Etter over tjue år har han fremdeles ikke forstått at det beste han kan by meg om morgenen, er taushet. Jeg hadde en gang en svigermor som stadig ringte klokka fem om morgenen for å stille livsviktige spørsmål om ingenting. Selv la hun seg hver kveld rundt ni, og for henne var det helt utrolig at ikke alle var oppe i otta. Henne ble jeg heldigvis skilt fra, men hennes like finnes overalt. Alle disse

som beskuer mine morgentrøtte øyne med dårlig skjult misbilligelse. Hva er det de egentlig tror jeg bedriver mens de ligger og sover? Noe syndig, eller gud forby, noe spennende som de går glipp av?

Men nå er det slutt på å la seg kue. For forskningen viser faktisk at det er vi B-mennesker som er mest effektive. En forskningsgruppe ved Universitetet i Liege målte hjerneaktiviteten hos en rekke personer mens de utførte diverse kompliserte oppgaver. Etter ti timer gjennomførte A-menneskene oppgavene langt langsommere enn B-menneskene. I tillegg følte de seg trøttere.

Hører dere det, arbeidsgivere? Gi oss en jobb der vi kan starte arbeidsdagen en gang mellom ti og tolv, og dere vil ha langt bedre utbytte av oss, enn av alle disse trøttingene som haster hjem klokka fire for å få gjort unna alt de må rekke før de skal stupe i seng før Kveldsnytt. I realiteten er det vi B-er som er A-mennesker. Nemlig! ••

Det går mot vår om noen uker. Sola har begynt å varme. Kanskje du snart kan sette deg ut på balkongen og løse vårt kryssord og sudoku-oppgaver. Vi får inn mange svar, og håper mange løser oppgavene også denne gang!

Tre vinnere av kryssord får fem Flax-lodd hver, og i tillegg deler vi ut fem Flax-lodd til tre vinnere av sudoku.

Innsendingsfrist: 15. april 2014.

Adresse: TIBE, postboks 473,
6401 Molde

Merk konvolutten med Kryssord nr. 1-2014 eller Sudoku nr. 1-2014.

LØSNING KRYSSORD NR. 4, 2013

						E			K
				→	M	Ø	R	K	E ↶
					A	R	S	A	N
					S	E	S	S	I
S	I	R	K	L	E		L	U	N
					L	E	V	E	R
					P	O	S	T	E
					A	R	K	N	N
					E ↵	D	I	T ←	N
					I	F	↱	J	
N	R	F	S	I		E	M	U	
					O	N	O	M	T
					B	T	B	I	R
					G	R	A	F	S
					E		E	T	N
H	A	↷	A	B	O	K	L	E	S
					I	N	G		
					S	O	N	A	T
					I	L	L	S	I
					E	D	B	R	E
					A	L	E	I	N
					L	O	Y	P	E
					A	N	L	E	G

VINNERE NR. 4, 2013

Kryssord:

Inger Emanuelsen, 4842 Arendal
Sissel Verlo, 3531 Krokkleiva
Kåre Vikse, 5516 Haugesund

Sudoku:

Edle Walle, 3256 Larvik
Arnt O. Haraldsen, 3740 Skien
Elisabeth M. Røbech, 6515 Kristiansund N

Vi gratulerer!

				XORD .no	OPP- RÅDD FOR	VISER	I ORDEN IKKE I RUTE	↴	PUBLI- KASJON- EN	DESI- LITER	MANGEL
				RAMP							
				START- STED				PANELE BELEGG			
↴	KNYTTE TIL SEG	SLEIP FISK	NEDBØR	TEGNE- SERIE						UTVALG (fl.)	
				HEND- ELSE							
↴						↴	VAKLE BIBELSK FAR- KOST				
LÆRE- GUTT					KOM- MUNE						
URO					VINKET						
↴		SKYTE- VÅPEN						SPURTET			
		FOTBALL- KLUBB						BY I SKOTT- LAND			
KAN TER- NING GI											MERKE- LAPP
KNOKKEL											
↴			EN BURTON				FJERNE BEN				
			M.NAVN				IAKT TA				
BE- KJENT- GJØR	STJELE			SKAP- NINGEN							
	UT- VEKST			SIFFER							
↴									STONE BORT!		
DRAKT						↴	BE- HOLDER				
TIDS- MÅLER							HEVE SEG				
↴		VRÆL			KAN PERSON VÆRE						
		SPORTS- LEKER			PINE						
ETAT											
OLJE- SEL- SKAP				SÆR- PREG							

4			6		2		7	1
							4	5
	5		4			8	6	
			5		7			
6	7				8	1		4
	3		9	4	6	5		
9	8						2	
3		7	2				5	
	6				3			9

Lett

5				1		2	7	
7			2	9				
	4				3		6	
		2			5			3
9					8			
	1					5		
		6		7			5	
8		4			2	7	9	

Middelen

Jeg har løst det!

Fyll ut kontaktinformasjonen din
nedenfor og kryss av.

Navn _____

Adresse _____

Postnr./Sted _____

KRYSSORD

 SUDOKU

Enda bedre teleavtale for medlemmer

Mange har fått med seg at «Telenor-avtalen» er under avvikling. En ny teleavtale med enda bedre priser er inngått med selskapet Hello.

– Telenoravtalen har tjent oss godt i 15 år, men nå er vi veldig godt fornøyd med å presentere Boligbyggelagenes Teletjeneste, levert av Hello. Vi har tro på at den skal tjene medlemmene minst like godt fremover, sier adm. direktør Rune Gaustad i Boligbyggelagenes Partner som har fremforhandlet avtalen. Fordelskortet gir som kjent tilgang til fremforhandlede medlemsavtaler - slik som forsikring, strøm, reise og også lokale avtaler.

Avtalen med Hello sikrer lavere telepriser for medlemmer. Gjennom avtalen vil det bli utviklet tilbud som omfatter hjemmetelefon, mobil, mobilt bredbånd og bredbånd til hjemmet samt alt av utstyr som mobiltelefoner, hjemmetelefoner og nettbrett.

Informasjon om hvordan du som medlem kan benytte avtalen finner du på boligbyggelagens hjemmeside.

Ny medlemsfordel på reise: VIA Tours

VIA Tours er Norges største feriereisebyråkjede som boligbyggelagene og Fordelskortet nå har innledet et samarbeid med.

Anniken Aaseth, adm. dir. i VIA Tours forteller at de kan løse de aller fleste forespørsler, fra drømmen om bryllup i Jordans ørken, ridetur i solnedgangen i Grand Canyon eller en fantastisk "biking" tur langs Route 66. Du kommer med ønske, vi realiserer ferie-

drømmene. Via Tours har serviceinnstilte og kunnskapsrike medarbeidere med mange års erfaring som er klare til å hjelpe deg, sier Aaseth

Informasjon og bestilling:

www.fordelskortet.no/viatours eller ved å kontakte Via Tours direkte på telefon 23 15 04 00 eller på mail fordelskortet@viatours.no.

Medlemsbonuser på nettet

Fikk du med deg Fordelsshopens julekalender i fjor? Det var det mange som gjorde og som handlet fine julegaver til familie og venner til rimelige priser. Fordelsshopen er en nyhet for medlemmer i boligbyggelag der man kan bruke oppspart bonus og selvfølgelig opptjene bonus når man handler.

Har du aktivert Fordelskortet bruker du den samme innloggingen på Fordelsshopen.no for å få bonus på de varene de bestiller. Det fine med denne løsningen er at man sparer ny bonus når man betaler for bestillingen med oppspart bonus. Alle kjøp i Fordelsshopen gir

2 % bonus til aktiverte medlemmer.

Fordelsshopen har et stort mangfold av produkter innen for mange varekategorier. Her kan du kjøpe verktøy, reiseartikler, interiør og designartikler til hjemmet og mye mer. Alle produktene kommer i fra kjente produsenter som Rosendahl, Samsonite, Design House Stockholm, Weber, Le Creuset og mange flere. Vareutvalget endrer seg hele tiden slik at Fordelsshopen.no hele tiden er oppdatert. Hver måned vil det bli presentert et nytt produkt til en ekstra god pris. Det kan lønne seg å følge med på nyhetsbrevene fra Fordelskortet

fremover.

Logg deg på websiden www.fordelsshopen.no for å se om du finner noe du har brukt for.

Spare pensjon og bli 100 år?

Svaret på det første spørsmålet er «ja» og «kanskje» på det siste.

✍ KRISTIAN JEKSRUD

Det å sikre seg en god økonomisk situasjon når man blir pensjonist handler om valg og prioriteringer i årene før man blir pensjonist. Og jo tidligere man tar gode valg og prioriteringer – jo bedre vil man ha det økonomisk.

PENSJONSSYSTEMET

Det norske pensjonssystemet er litt forandret og for mange vil pensjonen fra folketrygden bli redusert.

- Tidligere ble pensjon utbetalt fra 67 år. Imidlertid kan du nå velge om du vil ha pensjonen utbetalt fra 62 år, og da gjerne i kombinasjon med videre jobb.
- Pensjonen fra folketrygden ble tidligere beregnet ut fra de 20 beste inntektsårene (besteårsregelen). Nå teller alle år i jobben, så ved å ta permisjon eller jobbe mindre, vil det påvirke pensjonen din (alleårsregelen).

Dette er valg og prioritering som du selv kan påvirke, men det er viktig at den enkelte tar eierskap til situasjonen og vurderer å spare selv til pensjonstilværelsen.

HVORFOR SPARE SELV?

Dagens pensjonsløsning har tre grunnpillarer; folketrygd, pensjon fra arbeidsforhold samt egen sparing til pensjon. For noen er det å nedbetale gjeld på boligen sin et alternativ til egen sparing. Dersom man har gjeldfri bolig når pensjonisttilværelsen begynner, kan man låne penger med boligen som sikkerhet eller man kan flytte til en billigere bolig. På den

måten får man frigjort kapital man kan benytte som pensjonist.

De som nærmer seg pensjonsalderen må spare et større beløp enn de som har lenge igjen. Derfor er det viktig at den som er ung begynner å spare. Det virker veldig langt fram å begynne å tenke på pensjon når du er i 20- eller 30-årene, men det er akkurat på det tidspunktet du kan gjøre den riktige prioriteringen.

PENSJONSMILLIONÆR

Det er fullt mulig å bli millionær ved å spille Lotto. Men den fins en enklere og sikrere måte. Spillmarkedet i Norge er i sterk vekst, vi bruker stadig mere penger på Lotto, tipping og andre pengespill. De fleste kunne helt sikkert tenke seg å stikke av med førstegevinsten i Lotto, men sjansen for at det skjer er svært liten.

Ved å spare 1 000 kr i måneden fra man er 30 år, med en forventet årlig avkastning på 6 %, vil dette utgjøre 1 million kroner når man er 60 år. Beløpet kan selvfølgelig bli lavere eller høyere, men ved å spare over lang tid, har man tatt et valg som sikrer god økonomi som pensjonist.

Mange velger å legge et automatisk trekk på lønningsdatoen. Dette er en enkel, praktisk og jevn form for sparing. Starter man med pensjonssparing som 30 åring, blir man pensjonistmillionær som 60 åring.

ANTALL 100-ÅRINGER I NORGE

De færreste av oss som får oppleve sin egen 100-års dag. Men det er flere og flere som gjør det. Antall nordmenn som var 100 år eller eldre 1. januar i fjor var 368. Tilbake til 1950 - tallet

var det ca 25 mennesker som var 100 år eller eldre. Dersom vi legger den mest sannsynlige befolkningssenario til grunn mener SBB at det vil være 1 406 norske 100 åringar i år 2050.

Det er altså stor sannsynlighet for at vi vil bli eldre i fremtiden enn det vi gjør i dag. Og når vi lever lengre har vi behov for mer økonomiske muskler.

RISIKOPROFIL

Dersom det er lenge til du blir pensjonist bør du kontrollere hvilken risikoprofil det er på dine pensjonsmidler. Det gjør du ved å kontakte det selskapet som har pensjon.

Stadig flere i Norge har innskuddspensjon. Ved innskuddspensjon har den enkelte «ansvaret» for pensjonssparingens risikoprofil.

ULIK AKSJEANDEL

Når en arbeidstager får innskuddspensjon, velger arbeidsgiver ofte mellom tre ulike spareprofiler: Forsiktig, moderat eller offensiv pensjonssparing. Ofte blir det valgt en profil som er moderat til svært lav risiko. Imidlertid kan du selv endre din spareprofil for å øke sjansen for en bedre pensjonisttilværelse. Per i dag er det kun 5 % som bytter profil. Vær bevisst på dine muligheter og bidra til øke denne andelen! ••

KRISTIAN JEKSRUD
CONTROLLER, BBL PARTNER AS

Ingen grunn til bekymring

Nettopp sett vesketyven forsvinne bak et hushjørne i en fremmed by?
Står du med ankene under vann i din egen kjeller? Ingen fare. Det er hjelp å få!

✍ MARTA HOLSTEIN-BECK 📷 ANNE ELISABETH NÆSS

▲ Espen Hansen er en av mange dyktige saksbehandlere som tar deg imot hvis uhellet er ute. – Den viktigste jobben for meg er å gi våre kunder et raskt og rettferdig skadeoppgjør, sier han.

Det er skremmende å bli utsatt for tyveri. Det er også veldig frustrerende å oppdage at bilen står bom stille når du en stresset morgen forsøker å få start på den. Problemet er bare at det skjer. Og når ulykken er ute – hva er vel ikke bedre enn å overlate dine bekymringer til noen du kan stole på?

– Forsikrer du deg gjennom Boligbyggelagens Forsikring kan du være sikker på at din sak er i trygge hender. 42 boligbyggelag over hele landet har sammen dannet Boligbyggelagens Forsikring. Her står verdier som trygghet og tillit like høyt som hos det enkelte boligbyggelag, sier saksbehandler Espen Hansen hos forsikringsleverandøren. Han har snart 30 års erfaring i jobben der han hver dag hjelper forvilede sjeler.

– Det viktigste jeg gjør når jeg mottar en telefon, er raskt å sette meg inn i den gitte problemstillingen og kartlegge skadeomfanget. Deretter forteller jeg alltid kundene hva som kommer til å skje videre i saksgangen,

forteller han.

Uavhengig av typen skade, er Espen alltid opptatt av å jobbe raskt.

– Når det gjelder reiseforsikring, kan én telefon være nok til at du får ditt skadeoppgjør. I andre tilfeller, som for eksempel ved bilskade, er det ikke vi som rår over tiden. Eksempelvis må vi vente på at verkstedet blir ferdig med takseringen av skaden, forklarer Espen.

For å gjøre ventetiden enklere for kunden, får alle oppnevnt én saksbehandler som de kan forholde seg til fra begynnelse til slutt. Vedkommende vil kjenne til den enkelte saken, og svarer mer enn gjerne på alle spørsmål du måtte ha underveis. Du får alltid tak i din saksbehandler på telefon eller mail.

– Vi jobbet veldig aktivt for at kundene våre skal føle seg godt ivaretatt. Når de ringer oss, er det fordi de er i en vanskelig situasjon. De er i en unntakstilstand i livet sitt. Da er det viktig at de får så enkel, rask og rettferdig saksbehandling som mulig, avslutter Espen. ••

Tips!

Gå igjennom dine forsikringer med jevne mellomrom. Årene går, og plutselig er ditt innbo mer verd enn det var da du sist tegnet forsikring. Kanskje har du bygget på huset, eller en garasje som ikke er forsikret?

- ♦ Anmeld alltid et tyveri. Uten anmeldelse er det vanskelig å få tilbake erstatning
- ♦ Husk alltid å fjerne alle verdisaker fra bilen. Kan du ikke ta med alt, så la det iallfall ikke ligge synlig.
- ♦ Ha skademeldingsskjema liggende i bilen. Dette kan du få av ditt forsikringsselskap.

Du finner mer informasjon om forsikringsordningen på www.fordelskortet.no.

Spisestuestol Skandia Junior
Design: Hans Brattrud

 fjordfiesta
www.fjordfiesta.com

▲ Gleder seg til nye generalforsamlinger på Rica Seilet; Evy Strømme, Randi Brokstad, Bjarne Vatne og Rolf Eidsæter.

Generalforsamlinger på **Seilet for 4. gang**

Det er ingen grunn til å endre på en suksess. For fjerde gang på rad satser MOBO på å bruke Rica Seilet til årets generalforsamlinger for sameier og borettslag i Molde.

Nesten alle lag har gitt beskjed om at de blir med på opplegget også i år.

MOBO holder hvert år kurs for de tillitsvalgte

Kurs for tillitsvalgte

21. mai arrangerer MOBO kurs for tillitsvalgte på Rica Seilet.

Den populære NBBL-advokaten Finn Stormfelt vil fra kl. 18 til 22, med litt pause mellom, ta for seg styrets arbeid og ansvar og ta opp ulike problemstillinger for de som sitter i styret. Enten det gjelder dugnad, dyrehold, utbygging, vedlikehold eller rettslige forhold.

– Siden møtet skjer kort tid etter generalforsamlingene, med mange nyvalgte medlemmer, er det viktig å delta. Man får mye nyttig kunnskap om sitt eget arbeid og ansvar og en god start på styrearbeidet, sier Randi Brokstad.

MOBOs generalforsamling

MOBO vil i år avvikle sin generalforsamling 12. mai på Rica Seilet.

▲ Advokat Finn Stormfelt

– Vi begynner 19. og 20. mars og avslutter 9. april, forteller leder for MOBOs økonomiavdeling, Randi Brokstad.

48 LAG

Som tidligere år blir det lagt opp til to puljer av lag hver kveld, 8 boligselskap pr. møtetidspunkt. Det vil si at 48 lag i Molde har unnagjort årets generalforsamling når 9. april er til ende.

– Vi synes opplegget fungerer veldig bra og de positive tilbakemeldingene er mange. Det er nok derfor så mange kommer tilbake år etter år. Det er også et fint hotell å ha et slikt arrangement på, med mange møterom i ulike størrelser.

ALLE AVDELINGER STILLER

Som vanlig vil fagpersoner fra alle avdelinger i MOBO deltar, det vil si Teknisk avdeling, Økonomiavdelingen, Garanti eiendomsavdeling, Administrasjonsavdelingen og MOBO Servicesentral. På den måten blir det lett for andelseiere å få svar på ulike spørsmål de har. Canal Digital stiller også i år med stand og vil fortelle om sine tilbud til lagene. Det har skjedd en stor utbygging i flere lag det siste året.

Erfaringene fra tidligere år gjør at man vet hvilke lag som bør være på første eller andre møtetidspunkt. Den første puljen starter kl. 17.30, den andre kl. 19.30.

– Vi tar hensyn til sakslista for hvert lag. Er det noen skal diskutere en større utbyggingssak eller saker som kan skape en del debatt, legger vi møtet til siste pulje for å gi laget mer fleksibilitet.

MOBO har gjort litt endring på rommene de bruker, blant annet ved å bruke et av de store, nye og lyse lokalene ovenfor Badeland.

VIKTIG Å MØTE

– Generalforsamlingen er et viktig møtested for andelseierne?

– Ja, det er her de har muligheter til å påvirke styret og være med å legge rammen for styrets arbeid i året som kommer. Man skal ikke være redd for å ta på seg et styreverv. I små lag går vervene gjerne på rundgang, mens valgkomiteen setter opp kandidatene i de større lagene. Å være styremedlem er et lærerikt verv og det er bra å ha på en CV. Jeg har sagt til mange at det å være i et borettslagsstyre er det samme som i et hvilket som helst annet styre i et selskap. Du får påvirkningskraft gjennom engasjement, sier Brokstad. ••

MOBO-avtale

Gir billig sesongkort

✂ OVE RØDAL 📷 OVE RØDAL/MFK-KAMP: PER TORMOD NILSEN

MOBO har mange fotballinteresserte medlemmer, og de vil gjerne se MFKs kamper live på Aker Stadion. Boligbyggelaget har i flere år hatt et godt samarbeid med klubben, og har nå inngått en ny avtale for 2014.

Det betyr blant annet at medlemmene får anledning til å kjøpe sesongkort til en svært rimelig sum.

– Våre medlemmer kan mot fremvisning av gyldig medlemskort kjøpe unummererte sesongkort til MFKs hjemmekamper i Tippeligaen for 1.000 kroner. Dette gjelder felt T, både øvre og nedre, felt U øvre, eventuelt J, øvre eller nedre hvis ikke dette feltet er utsolgt, sier direktør Rolf Eidsæter i MOBO.

Han legger til at gyldig medlemskort også må fremvises på kampdag i forbindelse med adgang og eventuell billettkontroll.

Mye har skjedd i MFK siden forrige sesong. Den nye hovedtreneren Tor Ole Skullerud og hans trenerteam er på plass og startet med tre strake seire i Spania. Skullerud var ifølge media Ole Gunnar Solskjærs foretrukne valg som ny hovedtrener for Molde.

Fotballesperts Lars Tjernås mener at MFK har handlet klokt, fordi det er viktig å følge hovedlinjene i det som er skapt og gjort, men påpeker også det viktige i at Skullerud får vist sin egenart i klubben han har tatt over. Det

har han allerede dokumentert i sine første kamper med laget!

– En spennende sesong venter, forhåpentligvis med mange MOBO-medlemmer på tribunen også i år, sier Rolf Eidsæter. ••

▲ Skaff deg sesongkort til 1.000 kroner, oppfordrer MFKs Jonny Askestad og Rolf Eidsæter, MOBO.

MONTÉR LØNSETH

DIN TOTALLEVERANDØR

Kvalitetskjøkken fra AUBO

AUBO

Montér

SUBURRIA

Vi leverer alt innen byggevarer!

Kom innom og registrer ditt navn i vår butikk
– du vil da få en fordelaktig rabattavtale på
alt du handler hos oss.

Velkommen!

Montér Lønseth

Birger Hatlebakksvei 10, 6415 Molde.

molde@monter.no. Tlf. 480 14 600. 730–17 (18) 10–14

monter.no

Er dere gift eller samboere?

Skriv selv juridisk holdbare
avtaler – uten dyr advokathjelp!

I mappen **DIN EGEN ADVOKAT** har dere
alt dere trenger for selv å inngå sam-
boeravtale og/eller ektepakt. Her er
alle nødvendige skjemaer, samt en
grundig gjennomgang av aktuelle
lover og regler.

Serien **DIN EGEN ADVOKAT** er utarbeidet
av advokat Hans Chr. Steenstrup. Det
finnes også tilsvarende mapper for
testament og separasjon/skilsmisse.
Fås også i bokhandel.

Samboeravtale og gjensidig testament:

- Hefte med gjennomgang
av lover og regler, samt
brukerveiledning
- Formular for samboeravtale
- Formular for gjensidig
testament
- Ekstra skjemaer for kladd

Ektepakt:

- Hefte med dekkende
innføring i lover og
regler, samt bruker-
veiledning
- Formular for ektepakt
- Ekstra skjema
for kladd

KUN KR 248,- PR MAPPE

Pandora forlag:
tlf. 22 46 24 96
faks 22 69 59 50
www.pandora-forlag.no
Bestilling@pandora-forlag.no

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribusjon av
Posten Norge

PANDORA FORLAG

Svarsending 0214
0090 Oslo

Faktura følger pakken

Ja, send meg **DIN EGEN ADVOKAT**

Samboeravtale á 248,-
Ektepakt á 248,-
Separasjon og skilsmisse á 248,-
Testament á 248,-

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./Sted: _____

Styrer Else Margrethe Mørch er meget
fornøyd med utvidelsen og rehabilite-
ringen av Cecilienfryd barnehage

CecilienFRYD

Alle gode ting er tre. Barna har fått en langt større barnehage, foreldrene har fått medvirke til unike uteareal og de ansatte har fått en bedre arbeidsdag.

✍️ OVE RØDAL

Cecilienfryd ligger i et frittliggende område. Det er populært å søke om plass i barnehagen. Kort avstand unna finner man både Holmarka, Glomstua og Romsdalsmuseet.

– Vi har det utrolig flott her, oppsummerer den erfarne styreren Else Margrethe Mørch. Og nå er det finere enn noen gang!

6 AVDELINGER

3. desember tok Cecilienfryd barnehage i bruk to nye avdelinger, Petter Sprett og Kengu med 36 nye barnehageplasser, etter noen måneder i midlertidige lokaler vest for Glomstua. Styrer Else Margrethe Mørch synes resultatet er blitt fantastisk. Både nybygg og utforming av ute-plass og lekeområder er tilpasset liten og stor. Barnehagen har nå seks avdelinger med plass til 108 barn og har 27 ansatte.

– Vi har fått to nye, lyse og flotte avdelinger med et stort allrom mellom dem. Hele barnehagen bruker rommet til ulike fellesaktiviteter, som sangstund, minirøris, internett eller visning av film på vår nye prosjektor, forteller Mørch. Logistikk er viktig for en mest mulig effektiv bruk av rommet, så her er det timeplan for hele uka. Inne på allrommet, med sine 82 kvm. merker vi oss straks noen artige oransje plashunder som er blitt svært populære. Puppy heter de, men barna kaller dem gjerne for hest!

STØYDEMPET

Hele nybygget er reist med tanke på at det skal vare i mange år, med materialer som sørger for god akustikk og støydemping og er meget holdbare. Også i den «gamle delen» av barnehagen er det foretatt støydempende tiltak. Mindre lyd er et prioritert område for MoBarn, av hensyn til både de ansatte og barna - og har allerede gitt gode resultater.

Det er fint å ha spesialkompetanse blant foreldrene, blant annet to landskapsarkitekter som har vært med å planlegge uteareal og lekeplasser. Gjerdets monotone linjer avbrytes

av fargerike glass, som barna elsker å kikke gjennom og som er meget vakre når sollyset speiler seg i glassene.

Lekeklassene er fleksibelt utformet, med sonedeling hvor man deler inn aktiviteter for små og for store, steder hvor alle kan leke sammen og områder for frilek. Har kan man hoppe fra stein til stein, løpe forbi troll og kjøre buss.

GOD ROMFØLELSE

– Utformingen er slik at man får inntrykk av at det er meget romslig både ute og inne. Det virker ikke trangt ute selv om alle barna er der samtidig, sier Mørch. Lekeplassen er ikke 100 prosent ferdig før til sommeren, når gresset er grønt og frodig og trærne strekker seg og greinene dekkes av friske blad. Men den milde og snøfattige vinteren har gjort at barna har fått bruke de nye områdene fullt ut.

– Vi har jobbet for at det skal være en moderne barnehage, med farger og detaljer som passer til hverandre. Vi er allerede en samstyrt enhet med hele 6 avdelinger. En av disse er en ren småbarnsavdeling, resten blandede avdelinger med 13 store og fem små barn i hver avdeling.

Mye av utstyret på rommene har hjul og er dermed lett å flytte på. Bord og stoler kan klappes sammen og flyttes eller stables - og materialene i bordene er av lette materialer og demper akustikken.

– Jeg tror vi blir modell for mange nye barnehager framover; vår tanke er bygg og uteareal som gir en god romfølelse. Det er viktig at arealene ikke fylles med for mye ting, men at ungene får god plass til lek og aktivitet.

MANGE FORBEDRINGER

I den eldste delen er det blitt nytt kjøkken, personalrommet er som nytt og arbeidsplassene for de ansatte langt bedre og romsligere enn før.

– Vi har også skiftet ytterdører i det gamle byg-

get. Nå er det gult bygg med grå dører, og det nye grå bygget har gule ytterdører. En artig løsning som arkitekt Strandhagen kom med ideen til.

Mellom det gamle og nye bygget er det et fellesareal med delvis glassoverbygg, et rolig atrium med japanske kirsebærtrær hvor ungene kan leke stille og rolig. Rommet egner seg også som sovested for de minste i sine barnevogner, godt skjermet som rommet er for lyd. ♦♦

▲ «Hundene» på allrommet er populære.

▲ Steinene på uteområdet gir god trim.

Fakta

MoBarn har 10 barnehager i Molde og Fræna

Ble etablert for 25 år siden

▲ Fra venstre: Turid-Iren Drønnesund, Reidun Ellingsgård, Else Karin Tangen og Gerd Røsberg.

Strikking til glede og kos

Andre borettslag bør følge Hatlelia Borettslags gode eksempel; start en strikkeklubb eller en annen aktivitet som får beboerne til å forlate leiligheten og møtes i et sosialt fellesskap! Siden 2010 har noen damer med pågangsmot invitert alle i borettslaget til felles hobbykveld og hygge i borettslagets fellesrom.

▲ Mye fint ble laget av damene.

▲ Oppslutningen var rekordstor da Bomagasinet var på besøk

Vi oppfordrer andre borettslag om å starte med lignende aktiviteter. Tenk hvor flott det er å samles slik.

TURID-IREN DRØNNESUND

19 kvinner (ingen menn dessverre) møtte opp og opplevde en strålende aften med pinner og garn da strikkeklubben hadde sin første kveld i august 2010. Da Bomagasinet's mannlige utsendte nylig besøkte strikkeklubben var 21 damer til stede. Lokalet var stappende fullt og praten gikk lett rundt bordene!

– Normalt er vi 12-15 damer.
– Vi har strikkekveld hver tredje uke, med samlinger en periode før og etter jul. I tillegg går vi tur hver mandag fra mai. Fem til sju personer er med på trimmen, sier primus motor for strikkeklubben, Turid-Iren Drønnesund og Else Karin Tangen.

MOBO-FONDET

Takket være 5.000 kroner fra MOBO-fondet har strikkeklubben midler til å leie inn instruktører for å lære ulike teknikker. Da Bomagasinet var der, viste to damer fra Kleive hvordan nåletoving skal utføres.

– Utrolig kjekt. Vi lærer alltid noe nytt, av instruktørene som gjester oss, av hverandre og vi deler oppskrifter, var gjennomgangstonen hos de vi spurte.

–Har det vært menn her?
– Ja, det var en kar her noen ganger. Han var med som støtte, sier Drønnesund, og mange

trekker på smilebåndet, Foreløpig har ikke mennene i Hatlelia tatt initiativ til noen egen samling, men damene kaster fram ideen om å kjøpe inn en flatskjerm i lokalet så karene kan møtes for å se fotball sammen og eventuelt kose seg med litt snacks og drikke til.

– Vi har ellers en egen kaffekossamling en gang i måneden, på tirsdager. Da er det mat, konkurranser og gjerne litt underholdning. Det er ofte de samme damene som stiller her, men også noen karer.

KJEKT

Strikkeklubben er den mest populære aktiviteten i borettslaget, og tydeligvis en utrolig kjekk møteplass. Sjelden har vi sett så mange ha det så trivelig sammen. Gerd Røsberg og Reidun Ellingsgård fra Kvinne- og familielaget på Kleive lærte fra seg kunsten å nåletove og de fleste rundt bordene var som svamper som sugde til seg ny kunnskap.

Strikkeklubben kommer til å fortsette fram til våren, med møte 28. april som det siste før damene kommer i sommermodus og begynner med uteaktiviteter. Strikkeklubben starter opp igjen til høsten.

– Vi har mange flinke hjelpere til å bake kaker og koke kaffe. Mat må vi ha og damene betaler litt for det de kjøper, smiler Drønnesund, som allerede er i gang med planleggingen for neste sesong. Lokalet låner de gratis av borettslaget.

NETTVERK

Mange sitter ensomme i sine leiligheter og for mange nye innflyttere er det ikke alltid like lett å skape seg et nettverk. En strikkeklubb er en flott mulighet!

– Vi oppfordrer andre borettslag om å starte med lignende aktiviteter. Tenk hvor flott det er å

samles slik, med strikking, der vi prater, er i lag og får nye venner. For nytilflyttede er tilbudet midt i blinken, mener Drønnesund.

– Det er sjelden vi er så mange som i dag. Det skyldes ikke at det skulle komme en journalist, for det var det ikke mange som visste noe om. Jeg tror det er bare en gang før at vi har vært så mange som 21, forteller Tangen.

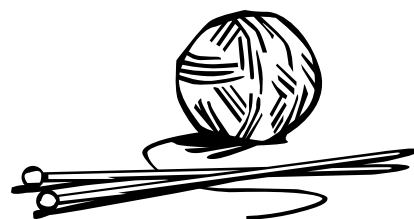
At pågangsmotet blant deltagerne er stort, viser historien om hun som fikk skadet skulderen og måtte operere. Hun hadde fatle, men det var ikke noe hinder for å strikke. Det fungerte bra. Ingen tvil om at kvinnene er det sterke kjønn!

Når det ikke strikkes, hekles det eller man jobber med broderi, gimpe eller andre teknikker.

ØKENDE INTERESSE

Drønnesund forteller at interessen for strikking har tatt seg veldig opp de siste årene, og at de unge igjen har fått sansen for strikketøyet og vil lære seg nye og gamle teknikker.

– Strikking har man gjerne lært av sine besteforeldre som i sin tid lært av sine besteforeldre. Strikkeinteressen går i arv og nå har man mange typer ull og andre garn å velge mellom. Det er ikke bare klær som lages, men også pynteting, sier strikkeentusiastene i Hatlelia Borettslag. ••

Brannøvelser er viktig

Borettslagene er generelt ikke flinke nok til å gjennomføre brannøvelser. Det må bli bedre, og det er borettslagsstyrene som har dette ansvaret, sier Dagfinn Kalheim, som er administrerende direktør i Stiftelsen Norsk brannvernforening.

OLE BJØRN ULSNÆS

Borettslagene er generelt ikke flinke nok til å gjennomføre brannøvelser. Det må bli bedre, og det er borettslagsstyrene som har dette ansvaret, sier Dagfinn Kalheim, som er administrerende direktør i Stiftelsen Norsk brannvernforening.

Borettslagstyrene har et stort ansvar og mye som skal følges opp. Kalheim er klar

på at brannsikkerhet er noe av det viktigste. 80 prosent av alle som omkommer i brann, mister livet i sin egen bolig. Derfor er det viktig å ha fokus på forebygging og brannsikkerhet.

Styret kan påvirke hver enkelt beboer, og styret må passe på at borettslaget har gode rutiner om noe skulle skje. Det er en del av

arbeidet med internkontroll.

Mange eldre sliter med å høre røykvarsleren og komme seg i sikkerhet om noe skjer. Derfor er det viktig at styret gir informasjon, organiserer varsling av naboer og gjennomfører brannøvelser jevnlig. Beboerne bør øve på å orientere seg slik at de klarer å komme seg ut av boligene sine, sier Kalheim. ••

Hjelp oss å hindre lidelser og død. Støtt Redd Barnas katastrofefond!

Flere naturkatastrofer truer barna, og barna rammes aller hardest når naturkreftene raser. Redd Barnas katastrofefond gjør det mulig å rykke ut umiddelbart. Det redder flere liv og hindrer unødige lidelser. I Haiti gjorde katastrofefondet det mulig for Redd Barna å komme raskt i gang med nødhjelpsarbeidet.

Vi kan også forebygge og redusere skader både på mennesker og samfunn. Hver krone brukt på forebygging, vil spare samfunnet for sju kroner i skader.

Støtt Redd Barnas katastrofefond nå. Det kan bety forskjellen mellom liv og død neste gang katastrofen rammer.

Redd Barna

Ring **820 44 789** og gi 200 kroner nå!
Eller bruk kontonummer **7050 06 35280**

XL-BYGG

DITT LOKALE BYGGEVAREHUS

Vi har alt du trenger for å utføre dine byggeprosjekter; gode råd, profesjonell hjelp og solide produkter til gunstig pris.

Velkommen innom!

DALE BRUK

Elnesvågen Tlf. 71 26 63 00
Eide Tlf. 71 29 97 70
Vestnes Tlf. 71 18 88 20

MALO SAGBRUK

Jupitervn.3, Bergmo, Molde
Tlf. 71 25 08 00
Fax 71 25 08 01